

Ernesto Che Guevara Gerilla Savaşı : Bir Yöntem

The Guerrilla Warfare : A Method
(Türkçe çevirisi: Che Guevara, *Askeri Yazılar*, Yar
Yayınları, Eylül 1989)

Eriş Yayınları tarafından düzenlenmiştir.
erisyay@kurtuluscephesi.org

Gerilla savaşı, tarih boyunca, çeşitli koşullar altında ve farklı hedeflere varmak için pekçok kez uygulanmıştır. Son zamanlarda, çeşitli halk kurtuluş savaşlarında, halkın öncülerinin düşmana karşı üstün askeri potansiyele sahip kural dışı silahlı mücadele yolunu seçtiği yerlerde kullanılmıştır. Feodal, sömürgeci ya da yeni sömürgeci sömürüye karşı mücadelede, iktidarı ele geçirmek söz konusu olduğundan, Asya, Afrika ve Amerika bu eylemlerin sahnesi olmuştur. Avrupa'da ise kendi ordularının ve müttefik düzenli orduların tamamlayıcısı olarak kullanılmıştır.

Amerika'da, çeşitli nedenlerle gerilla mücadelesine başvurulmuştur. Örnek olarak en yakın geçmişten gezici yankee birliklerine karşı Nikaragua Segovia'sında mücadele eden Cesar Augusto Sandino'nun girişimi gösterilebilir. Ve yenilerde Küba'daki devrimci savaş. O zamandan beri kıtanın ilerici partilerinin teorik tartışmalarında gerilla savaşının sorunları ortaya atılmakta ve uygulanma olanakları ile amaca uygunluğu, karşıt polemlerin konusu olmaktadır.

İlerki notlarımız, gerilla savaşı ve doğru uygulanması hakkındaki görüşlerimizi ifade etmeye çalışacaktır.

Herşeyden önce, mücadelenin bu özel biçiminin hedefe ulaşmak için bir yöntem olduğu aydınlatılmalıdır. Her devrimci için zorunlu, şaşmaz olan bu hedef politik iktidarın ele geçirilmesidir.

Bunun için Amerika'nın çeşitli ülkelerindeki özgül koşulların analizinde, o hedefe erişmek için uygulanan mücadele yönteminin basit bir kategoriye açıklanabileceği bir gerilla kavramı kullanılmalıdır.

Hemen şu soru ortaya çıkıyor: Tüm Amerika'da iktidarın ele geçirilmesi için gerilla savaşı yöntemi tek formül müdür? Ya da her ne olursa olsun egemen biçim mi olacaktır? Ya da mücadelede kullanılan tüm formüllerden yalnızca herhangi biri mi olacaktır? Ve son olarak şu soru: Kıtanın öteki somut durumlarında Küba örneği kullanışlı olacak mıdır? Polemik süresince, gerilla savaşı uygulamak isteyenler, kitle mücadelesini ihmal ediyorlar diye eleştirilmektedirler —sanki bunlar karşıt yöntemlermiş gibi. Bu görüş açısının içerdiği düşüncüyü reddediyoruz; gerilla savaşı bir halk savaşıdır, bir kitle mücadelesidir. Halkın desteği olmadan savaşın bu türünü gerçekleştirmeyi istemek, kaçınılmaz bir felaketin başlangıcıdır. Gerillacılar, herhangi bir toprağın belirli bir yerine yerleşmiş, silahlı, mümkün olan tek stratejik hedefe, iktidarın ele geçirilmesine yönelik bir dizi askeri eylemi uygulamaya hazır, halkın savaşçı öncüleridir. Onlar, bölgenin ve söz konusu bütün arazinin köylü-işçi kitleleri tarafından desteklenir. Bu ön koşullar olmadan gerilla savaşından bahsedilemez.

"Küba Devrimi'nin deneylerinden Latin-Amerika kıtasındaki devrimci hareket için üç önemli ders çıkarılabilir:

- 1) Düzenli bir orduya karşı savaşta halkın güçleri galip gelebilirler;
- 2) Her zaman bir devrim için tüm koşulları olgunlaşmıncaya kadar beklemek gerekmez, ayaklanmanın yönetimi bu tür koşulları kendisi yaratabilir;
- 3) Latin-Amerika kıtasının az gelişmiş ülkelerindeki silahlı mücadele, özellikle kırsal bölgelerde sürdürülmelidir."

Bunlar, Amerika'daki devrimci mücadelenin gelişmesi için Küba'nın getirdiği öğretilerdir ve bunlar gerilla savaşının gelişmeye başladığı kıtamızın herhangi bir ülkesine uygulanabilir.

İkinci Havana Deklarasyonu şunu belirtiyor:

"Ülkelerimizdeki ekonominin belirgin çizgisi sanayinin geri

biraktırmışlığı ve tarımın feodal niteliğidir. Bu yüzden, kentte çalışan işçilerin yaşama koşullarının güçlüğüne karşın, kırsal bölgeler halkı, daha da kötü baskı ve sömürü koşulları altında varoluş mücadelesi vermektedir. Nüfusun ezici çoğunluğunu oluşturan bu halk kesimi, toplam nüfusun yüzde yetmişini aşar.

Genellikle en gelişmiş kentlerde yaşayan büyük toprak sahipleri gözönüne alınmazsa, bu büyük kitlenin geri kalanı yok denecek kadar az ücret karşılığında büyük tarım alanlarında gündelikçi olarak çalışmakla ya da ortaçağa yaraşır sömürü koşullarında toprağı işleyerek emeğini satmakla varoluşunu sürdürür. Bu durum Latin-Amerika'nın kırsal bölgelerinde yaşayan yoksul halkın büyük bir potansiyel devrimci güç oluşturmaya yol açar.

Sömürücü sınıfların iktidarını dayandırdığı biricik güç olan ordular, geleneksel savaşa uygun biçimde yapılanmış ve donatılmıştır. Bu silahlı güçler, hareket alanı olarak kendi arazilerini yeğleyen köylülerin düzensiz çarpışmalarıyla karşılaşınca kesinlikle etkisiz kaldıkları ortaya çıkar; düşen her devrim savaşçısına karşılık on asker kaybeder; görünmez ve yenilmez bir düşmanla dövüşürken saflarında moral bozukluğu hızla yayılır. Nerede olduğu bilinmeyen bu yenilmez düşman, ordudaki subayların harp akademisinde öğrendikleri, kentlerdeki işçi ve öğrencilere karşı baskı uygularken öylesine ustalıklı kullandıkları taktikleri, şamata ve tantanayı sergilemelerine fırsat vermez.

Küçük savaşçı çekirdeklerinin başlangıçtaki mücadelesine, sürekli yeni güçler katılır, kitle hareketleri patlak vermeye başlar, eski kurulu düzen yavaş yavaş yıpranıp yıkılır: Artık savaşın kaderini belirlemek, kentlerdeki kitlelerin ve işçi sınıfının elindedir.

Mücadelenin ta başından beri —düşmanlarının sayısından, gücünden ve kaynaklarından bağımsız olarak— bu ilk kadroları yenilmez kılan nedir? Bu halkın desteğidir ve kadrolar gittikçe daha yüksek derecede kitlelerin bu desteğinin hükmü altında olacaktır.

Bununla birlikte, köylülük, içinde tutulduğu bilgisizlik ve yaşadığı tecrit durumundan dolayı, devrimci aydınların ve işçi sınıfının devrimci ve politik yönetimini gereksinen bir sınıftır; bu, köylülüğün o olmaksızın kendiliğinden mücadeleye giremeyeceği ve zaferi ele geçiremeyeceği bir yönetimdir.

Latin-Amerika'nın bugünkü tarihi koşullarında ulusal burjuvazi, anti-feodal ve anti-emperyalist mücadeleyi yürütemez. Çıkarları yankee emperyalizmininkilerle çelişkili olsa da, sosyal devrim korkusuyla felce uğratılan ve sömürülen kitlelerin sesiyle korkutulmuş olan uluslarımızdaki bu sınıfın, yankee'lere karşı göğüs geremediğini deney göstermektedir."

Amerika'nın devrimci programının en önemli noktasını oluşturan bu açıklamaların etki alanı diğer yandan İkinci Havana Deklarasyonuyla şöyle tamamlanmaktadır:

"Her ülkenin öznel koşulları, yani bilinci, örgütlenmesi, yönetimi, devrimi, gelişme derecesine göre hızlandırır ya da geciktirir.

Fakat er ya da geç her tarihi dönemde, nesnel koşullar olgunlaştığında, bilinç kazanılır, örgüt oluşturulur, yönetim mükemmelleşir ve devrim gerçekleşir.

Bunun barışçı yoldan mı olacağı, yoksa çok sancılı bir doğumla mı dünyaya geleceği devrimcilere bağlı değildir; bu, yeni toplumun oluşmasına karşı direnen eski toplumun gerici güçlerine bağlıdır; yeni toplum ki, çelişkilerden doğar ve eski toplum bağrında taşır. Devrim, tarihte bir ebe rolü oynar. O, zorunlu olmadıkça şiddet önlemlerine başvurmaz, ama doğumun imdadına yetişmenin zorunlu olduğu her seferinde bu önlemleri duraksamaksızın uygular. Bir doğumdur ki, köleleştirilmiş ve sömürülmüş kitlelere daha iyi bir yaşamın umudunu getirir.

Latin-Amerika'nın birçok ülkesinde, bugün devrim kaçınılmazdır. Bu gerçek, herhangi bir kişinin iradesi tarafından belirlenmez. Bu, Amerikan insanının içinde yaşadığı korkunç sömürü koşullarıyla, kitlelerin devrimci bilincinin gelişmesiyle, emperyalizmin dünya çapındaki bunalımıyla boyunduruk altına alınmış halkların evrensel mücadele hareketiyle belirlenir."(*) İkinci Havana Deklarasyonu

Amerika'daki gerilla sorununun tüm analizinde bu ilkelerden yola çıkacağız.

Bir hedefe ulaşmak için, bir mücadele yönteminin sözkonusu olduğunu saptıyoruz. İlk hedefi incelemeliyiz ve burada, Amerika'da, silahlı mücadeleden başka bir yöntemle iktidarı ele geçirmenin mümkün olup olmadığını görmeliyiz.

Barışçı mücadele kitle hareketleri yoluyla olabilir ve —özel bunalım durumlarında— halk güçlerinin iktidarı alacakları ve proletaryanın diktatörlüğünü kuracakları yumuşamaya hükümetleri zorlayabilir. Teoride doğru! Bunu Amerikan panoramasının yardımıyla araştırdığımızda ilerdeki mantıki sonuçlara varmalıyız! Birçok ülkede iktidar bunalımı ve bazı öznel koşullar da olsa, bu kıtada genellikle, kitleleri, burjuva ve toprak sahipleri hükümetlerine karşı şiddet eylemlerine sürükleyen nesnel koşullar vardır. Tüm koşulların var olduğu ülkelerde iktidarı ele geçirmek için harekete geçmemek, elbette ki doğrudan doğruya suç olurdu. Tüm koşulların var olmadığı ülkelerde ise çeşitli seçeneklerin ortaya çıkması ve her sözkonusu ülkeye uygulanabilir bir karara teorik tartışmalardan varılması olağandır. Tarihin razı gelmediği tek şey, proletarya politikası teorisyen ve uygulayıcılarının hesaplarındaki yanlışlardır. Hiç kimse bir öncü parti ünvanına, resmi bir üniversite diplomasına olduğu gibi talip olamaz. Öncü parti olmak, iktidar mücadelesinde işçi sınıfının başında olmak, işçi sınıfını iktidarı ele geçirmeye götürmeyi ve bunun için de en kısa yolu bulmayı bilmek demektir. Bu, devrimci partilerimizin görevidir ve hesapta yanlış olmaması için analiz derin araştırıcı ve esaslı olmalıdır.

Bugün Amerika'da oligarşik diktayla halkın baskısı arasında bir kararsız denge durumu gözlenmektedir. Biz, "oligarşi" kelimesini, feodal yapıların az ya da çok baskınlık durumuna rağmen, her bir ülkenin burjuvazi ve toprak sahipleri sınıfları arasındaki gerici ittifakın tanımlanması için kullanıyoruz. Bu diktalar, bütün kısıtlanmasız sınıf egemenliği dönemi süresince, işlerinin kolaylaştırılması için kendi kendilerine verdikleri belirli bir yasallık çerçevesi içinde vardılar -ama biz halkın öneminin son derece büyük olduğu bir aşamayı yaşamaktayız; halk, burjuva yasallığının kapılarına dayanmıştır ve bu yasallık, kitlelerin zorlamasını durdurmak için kendi yaratıcıları tarafından çiğnenmek zorundadır. Hiç şüphesiz, her zorba yasanın utanmazca çiğnenmesi, üstelik bunun onayı için sonradan yasa çıkarılması, halk güçlerini daha büyük bir gerilime itmektedir. Bu yüzden, oligarşik dikta, cephesel bir çatışma olmadan, anayasa gerçekliğini değiştirmek ve proletaryayı daha da boğmak için eski yasa hükümlerinden yararlanmaya çalışmaktadır. Bununla birlikte, işte burada çelişki ortaya çıkmaktadır. Halk artık diktanın eski ve yeni baskı önlemlerine giderek daha az katlanmakta ve onları yıkmaya çalışmaktadır. Biz hiçbir zaman burjuva devletin otoriter ve baskıcı sınıf karakterini unutmamalıyız. Lenin ondan şöyle söz eder:

"Devlet, sınıf çelişkilerinin uzlaşmazlığının ürünü ve ifadesidir. Devlet, sınıf çelişkileri nesnel olarak nerede, ne zaman ve hangi ölçüde uzlaştırılmıyorsa orada, o zaman, o ölçüde ortaya çıkar. Öte yandan devletin var olması sınıf çelişkilerinin uzlaşmaz olduklarını kanıtlar."

Demek oluyor ki, sömürücü sınıf diktası yerine mazur gösterici tarzda kullanıldığında "demokrasi" kelimesinin, kavramının derinliğini kaybetmesine ve yalnızca, vatandaşın belirli, daha büyük ya da daha küçük özgürlükleri anlamına gelmesine izin vermemeliyiz. Kendi kendine devrimci iktidar sorusunu yöneltmeden sadece belirli bir burjuva yasallığının eski haline getirilmesi için mücadele etmek belirli, egemen sınıfların daha önceden kurmuş oldukları diktatörce bir düzenin geri gelmesi için mücadele etmek demektir. Bu, ne olursa olsun, mahkuma ucunda daha az ağır bir gülle olan bir pranganın vurulması için savaşmak demektir.

Bu tür anlaşmazlık koşullarında oligarşi, kendi anlaşmalarını, kendi sahte demokrasisini bozmakta ve bu arada baskı amacıyla kurulmuş üst yapının yöntemlerinden yararlanmaya çalışsa da, halka saldırmaktadır. Bunda yeniden Lenin'in sorusu ortaya çıkmaktadır: "Ne Yapmalı?" Cevaplıyoruz: Şiddet, sömürücülerin ayrıcalığı değildir, sömürülenler de, onu uygulayabilirler ve dahası, uygun anda kullanmalıdırlar. Marti diyor ki:

"Suçlu olan, bir ülkede kaçınılabılır bir savaşı hazırlayandır ve kaçınılmaz bir savaşı hazırlamayı ihmal edendir."

Lenin kendi payına şöyle diyor:

"Sosyal-demokrasi savaşa hiçbir zaman duygusal bir görüş açısından bakmamıştır ve bakamaz. O, kesin olarak savaşı, insanlar arasındaki anlaşmazlıkların ortadan kaldırılmasının zalim bir aracı olarak lanetler, ancak, savaşın, toplumlar sınıflara bölündüğü sürece, insanın insan tarafından sömürülmesi varolduğu sürece, kaçınılmaz olduğunu bilir. Bu sömürüye son vermek için, her zaman ve her yerde kendi sömürücü, egemen ve baskıcı sınıflarının başvurdukları savaştan vazgeçilemez."

Lenin bunu 1905'de söyledi; daha sonraları "*Proleter Devrimin Askeri Programı*"nda sınıf mücadelesinin yapısı üzerine derin bir analiz yaptığında şunu saptıyordu:

"Sınıf savaşını kabul eden kişi, sınıflı toplumda sınıf mücadelesinin doğal ve belli koşullar altında kaçınılmaz bir ilerleme, gelişme ve keskinleşme gösterdiği iç savaşları da kabul etmekten kendini alamaz. Bütün büyük devrimler bunu onaylar. İç savaşları inkar etmek ya da unutmak, en büyük oportünizme düşmek ve sosyalist devrimden vazgeçmek anlamına gelir."

Bu demektir ki, yeni toplumların ebesi olan şiddetten korkmamalıyız; yalnız şiddete, halk önderlerinin en uygun koşulları buldukları anda başvurmalıdır...

Bu koşullar hangileridir? Bunlar, birbirlerini tamamlayan ve kendileri tarafından mücadele sürecinde yavaş yavaş derinleşen iki etkene özne olarak bağlıdır: bir değişimin zorunluluğunun bilinci ve bu devrimci değişim olanağının gerçekliği, bunlar, —hemen hemen tüm Amerika'da mücadelenin gelişmesi için fazlasıyla uygun olan objektif koşullar— o amaca erişmek için gösterilen iradenin sağlamlığı ve dünyadaki yeni güçler dengesi ile birlikte hareketin türünü belirlemektedir.

Sosyalist ülkeler ne kadar uzak da olsalar, mücadele eden halklara yaptıkları olumlu etkiler daima hissedilir olacak ve onların eğitici örnekleri bunlara daha büyük güç verecektir. Bu yılın (1963) 26 Temmuz'unda, Fidel Castro şöyle diyor:

"Ve devrimcilerin görevi, herşeyden önce, şimdi, dünyadaki güçler dengesinde meydana gelmiş olan değişiklikleri farkedebilmek, duyabilmek ve bu değişikliğin hakların mücadelesini kolaylaştırdığını kavrayabilmektir. Devrimcilerin, Latin-Amerikalı devrimcilerin görevi, güçler dengesindeki değişikliğin Latin-Amerika'da sosyal devrim mucizesini doğurmasını beklemek değildir, tersine, bu değişikliğin devrimci hareket için güçler dengesinde sunduğu tüm avantajların doğru olarak kullanılmasıdır ve devrimlerin yapılmasıdır."

"Belirli özel durumlarda politik iktidarın ele geçirilmesine ulaşmak için devrimci savaş uygun bir araç olarak kabul ediyoruz; ama bizi zafere götürecek Fidel Castro'ları, büyük önderleri nereden bulalım?" diyen kişiler vardır. Fidel Castro, her beşeri varlık gibi, tarihin bir ürünüdür. Amerika'daki ayaklan hareketlerini yönetecek askeri ve politik önderler —mümkünsü tek kişide bir araya gelmiş olanlar— savaş sanatını, savaş yönetiminin kendisiyle öğrenerek elde edeceklerdir. İnsanın yalnızca okul kitaplarından öğrenebileceği bir sanat ve meslek yoktur. Mücadele bu durumda en büyük ustadır.

Doğaldır ki, görev ne basit olacaktır, ne de tüm sürecinde ağır tehditlerden uzak. Silahlı mücadelenin gelişmesinde, devrimin geleceği için çok büyük tehlike taşıyan iki an vardır. Bunlardan ilki hazırlık aşamasında meydana gelir ve çözümlenme biçimi, halk güçlerinin berrak hedef bilincinin, mücadele ve kararlılığının bir ölçüsünü gösterir. Burjuva devlet, halkın sahip olduklarının üstüne yürüdüğünde, bu üstünlük anında, saldıran düşmana karşı bir savunma eylemi başlamalıdır. Nesnel ve öznel asgari koşullar gelişmişse, savunma, silahlı bir savunma olmalıdır, ancak bu biçimde ki halk güçleri düşman darbelerinin yalnızca karşılayıcıları olmasınlar; silahlı savunma sahnesinin, peşine düşülenlerin son bir sığınağına dönüşmesine de izin verilmemelidir. Belirli bir durumda halkın savunma hareketi olan gerilla savaşı, düşmana saldırı yeteneğini kendi içinde saklamaktadır ve sürekli geliştirmelidir. Bu yetenek ki, gerilla savaşının niteliğini halk güçlerinin itici gücü olarak yavaş yavaş zamanla belirler. Bu demektir ki, gerilla savaşı pasif bir kendini savunma değildir,

saldırıyla savunmadır ve böyle olduğu kabul edildiği an, politik iktidarın ele geçirilmesi gerilla savaşının son hedefidir.

Bu ilk an anlamlıdır. Toplumsal süreçlerde şiddetle şiddetsizlik arasındaki fark karşılıklı atışların sayısıyla ölçülemez; o, akıp giden somut durumlarla ilişkilidir. Ve kendi göreceli zayıflığının bilincindeki halk güçlerinin, durumun geriye gitmemesi amacıyla düşmanı, gerekli adımları atmaya zorlaması gereken anı tespit etmeyi bilmek zorunludur. Oligarşik dikta-halkın baskısı dengesi bozulmalıdır. Dikta, düzenli olarak, önemli bir şiddet uygulaması olmadan paçayı kurtarmayı dener. Onu, kendisini maskesiz, yani gerici sınıfların baskıcı diktası olarak gerçek kalıbı içinde göstermeye zorlayarak, kimliğinin ortaya çıkmasını yardım edilir, bu da mücadeleyi artık geriye dönüşün olmayacağı son hadde kadar keskinleştirecektir. Diktayı kartlarını açmaya ya vazgeçmeye ya da kavganın bedelini ödemeye- zorlayacak halk güçlerinin işlevlerini yerine getirmesi gibi geniş ölçüde silahlı bir eylemin güvenilir başlangıcı buna bağlıdır.

İkinci tehlike anının hakkından gelmek halk güçlerinin büyüyen gelişiminin kudretine bağlıdır. Marks, her zaman şunu önerirdi: "*Devrimci süreç bir kez işlemeye başlamışsa, proletarya aralıksız darbe indirmelidir.*" Sürekli derinleşmeyen bir devrim, geri giden bir devrimdir. Mücadele edenler yorgun, güvenlerini yitirmeye başlarlar ve sonra burjuvazinin bize önceden o kadar sık talim ettirdiği manevralardan herhangi biri tasarlanan etkiyi meydana getirebilir. Bu, seçimler sırasında devrik diktatörden daha melek yüzlü ve daha tatlı sesli bir baya iktidarın devri ile, ya da genellikle ordu tarafından yürütülen ve bu arada dolaylı veya dolaysız ilerici güçleri destek olarak kullanılan gericilerin bir hükümet darbesiyle de olabilir. Daha başka manevralar düşünülebilir, fakat taktik hileleri araştırmak amacımız değildir.

Dikkati aslında yukarıda sözü edilen askeri cunta manevrasına yöneltiyoruz. Askerler gerçek demokrasi için ne yapabilirler? Gerici sınıfların ve emperyalist tekellerin yalnızca egemenlik araçları olduklarına ve sahip oldukları silahlar oranında değerli bir tabaka olarak sadece çıkarlarının korunması için gayret gösterdiklerine göre, onlardan hangi sadakat istenebilir?

Askerler, baskıcılar için zor durumlarda fesat çıkarıyor ve fiilen yenilmiş bir diktatörü deviriyorlarsa, askerlerin, bunu, diktatörün onların sınıf çıkarlarını, şiddetin son kertesine sarılmadan —bu da bugünkü koşullar altında oligarşinin çıkarlarına genellikle uygun değildir— koruyamadığı için yaptıkları kabul edilmelidir.

Bu düşünce asla, askerlerin, etkin oldukları toplumsal çevreden koparılmış, tek tük mücadele edenler olarak yararlı kılınmasının reddi anlamına gelmemektedir. Ve bu yararlı kılma, onların bir tabakanın temsilcileri olarak değil de, mücadele edenleri olarak bağlı olacakları devrimci yönetim çerçevesinde olacaktır.

Artık çok geride kalan zamanlarda Engels, "Fransa'da İç Savaş"ın üçüncü baskısına önsözde şöyle yazıyor:

"(Devrimden sonra) işçiler henüz silahlı idiler; öyleyse iktidarda bulunan burjuvalar için, işçilerin silahsızlandırılması birinci görevdi. Bundan ötürü, işçilerin kanı pahasına kazanılmış her devrimden sonra, işçilerin yenilgisi ile sonuçlanan yeni bir mücadele patlak verir." (*Fransa'da İç Savaş*, Seçme Yapıtlar, cilt: II, s: 215)

Herhangi bir türden biçimsel bir değişime varılan ve stratejik olarak bir geri adımın izlediği, sürüp giden bu mücadeleler oyunu kapitalist dünyada yıllarca tekrarlandı.

Dahası, proletaryanın bu biçimde sürekli aldatılması, periyodik olarak yükselmelerle dolu bir asırdan fazla bir süreyi artık geride bırakmıştır.

İlerici partilerin liderleri burjuva yasallığının belli görüşlerinden yararlanarak, bir süre devrimci eylem için daha elverişli koşulları koruma hevesine kapılarak, kavramları karmakarışık bir hale getirirler —eylem sürecinde çok sık rastlanan bir görüntü— ve kesin stratejik hedef olan *iktidarın ele geçirilmesini* unuturlarsa, bu da tehlikeli olur.

Marksist-Leninist yol gösterici partiler, ani karışıklıkları çözümleyebilir ve kitleleri temel çelişkilerin çözümü için doğru yola çekerek çok yüksek bir derecede seferber edebilirlerse, kısaca incelediğimiz devrimin bu iki zor anı ortadan kaldırılabilir.

Taktik konusu uzun uzun tartışılabilir. Her zaman gerilla eyleminden mi yararlanılmalıdır, yoksa mücadelenin eksenini olarak öteki eylemler de kullanılabilir mi? Bize kalırsa, üç temel nedenden dolayı Latin-Amerika'da gerilla savaşından başka taktik kullanılmasına karşıyız:

Birincisi: Düşmanın iktidarda kalmak için mücadele edeceği

varsayıldığına göre, baskı ordusunun yok edilmesi gerektiği gözönünde bulundurulmalıdır. Bu silahlı gücü yoketmek için karşısına bir halk ordusu çıkarılmalıdır. Bu halk ordusu kendiliğinden meydana gelmez, düşmandan ele geçirdiği malzemeyle silahlanmalıdır. Bu zor bir mücadeledir. Halk güçleri ve şefleri, bu mücadelede sürekli olarak kendilerinden daha büyük güçlerin saldırısına uğrar, kendilerini savunma ve uygun biçimde manevra yapma olanağından yoksundurlar. Tersine, gerilla çekirdeği, savaşmaya elverişli arazide devrimci komutanlığın güvenliğini ve devamlılığını sağlar, halk ordusunun genel kurmayı tarafından yönetilen kentlerdeki güçler son derece önemli eylemler gerçekleştirebilirler.

Kentlerdeki grupların yok edilmesi bile, devrimin ruhunu ve yönetimini öldürmeyecek, yönetim kırsal bölgelerdeki kalesinden kitlelerin devrimci eğilimini körüklemeyi ve başka savaşlar için yeni güçler örgütlemeyi sürdürecektir.

Bunun dışında bu bölgede, tüm geçiş döneminde sınıf diktatörlüğünü etkin bir biçimde yönlendirecek olan geleceğin devlet aygıtının yaratılması görevi başlar. Mücadele ne kadar uzun sürerse, yönetim sorunları o kadar büyük ve karmaşık olacak ve bunların çözümü, kadroları, gelecek bir dönemde iktidarı sağlamlaştırma ve ekonomiyi geliştirme gibi zorlu bir görev için hazırlanacaktır.

İkincisi, Latin-Amerika köylülüğünün genel durumu ve yerli ve yabancı sömürücüler arasında sosyal bir ittifak durumu çerçevesinde, feodal yapılara karşı mücadelenin giderek daha patlayıcı hale gelme özelliği.

İkinci Havana Deklarasyonuna geri dönelim:

"Amerika halkları geçen yüzyılın başlarında kendilerini İspanyol sömürge egemenliğinden kurtardılar, ama sömürden kurtaramadılar. Feodal büyük arazi sahipleri İspanyol valilerinin yetkilerini üzerlerine aldılar, yerliler acı dolu köleliklerinde kalakaldılar. Latin-Amerika insanı yine bu ya da başka biçimde bir köle olarak kalmıştır ve hakların en küçük umutları bile oligarşilerin iktidarı ve yabancı sermayenin boyunduruğu altında ezilmektedir. Şimdiye kadarki Amerika gerçeği budur, şu ya da bu nüansla, şu ya da bu değişikliklerle. Bugün Amerika, İspanyol sömürge emperyalizminden olduğundan çok daha kötü, çok daha güçlü ve çok daha acımasız bir emperyalizme bağımlıdır.

Latin-Amerika devriminin önüne geçilmez nesnel ve tarihi gerçeği karşısında Yankee emperyalizminin tutumu nedir? Latin-Amerika haklarına karşı sömürge savaşının yönetimine hazırlık; Latin-Amerika haklarının mücadelesini ateşle ve kılıçla bozguna uğratmak için askeri aygıtın, politik bahanelerin ve gerici oligarşilerin temsilcileriyle anlaşmalar biçiminde görünüşte yasal vesilelerin yaratılması."

Bu objektif durum, bize, köylülerimizin içinde bir işe yaramadan uyuklayan gücü ve onları Amerika'nın kurtuluşu için verimli kılmaya zorunluluğunu göstermektedir.

Üçüncüsü: Mücadele kıtasal niteliktedir. Latin-Amerika'nın kurtuluşunun bu yeni aşaması, belirli bir toprak parçası üzerinde iktidar için mücadele eden iki yerel gücün çarpışması olarak düşünülebilir mi? Elbette ki, hayır! Tüm halk güçleri ve tüm baskı güçleri arasındaki mücadele bir ölüm kalım savaşı olacaktır.

Yankee'ler çıkarları gereği dayanışma için ve Latin-Amerika'daki savaş belirleyici olduğundan müdahale edeceklerdir. Bu müdahalede tüm güçlerini kullanacak, elleri altında bulunan tüm yokedici silahlarla halk güçlerini cezalandıracaklardır. Devrimci iktidarların güçlenmesine fırsat vermeyecek, bunlardan biri başarıya ulaşırsa yeniden saldırıya geçecek, bu yeni iktidarı tanımayacak, devrimci güçleri bölmeyi deneyecek, her türden sabotajcıyı devreye sokacak, genç devleti kendi ekonomisi içinde boğmaya çalışacak, öteki gerici devletleri bunlara karşı kışkırtacak, kısacası onu yok etmek için ne gerekliyse hepsini yapacaktır.

Bu koşullar altında, Latin-Amerika'da tek bir ülkede zafere ulaşmanın güç olduğuna inanıyoruz. Baskı güçlerinin birleşmesine, halk güçlerinin birleşmesiyle karşılık verilmesi zorunludur.

Baskının dayanılmaz olduğu tüm ülkelerde, isyan bayrağı dalgalandırılmalıdır. Bu bayrak, tarihin zorunlu kıldığı biçimde, kıtasal bir anlam kazanacaktır. Fidel'in dediği gibi, And Sıradağları, Latin-Amerika'nın Sierra Maestra'sı olmaya adaydır ve kıtanın uçsuz bucaksız topraklarının tümünün kaderi, emperyalist güce karşı verilecek ölüm kalım mücadelesinde savaş alanına dönüşmektedir.

Mücadelenin ne zaman bu kıtasal boyutlara ulaşacağını ve ne kadar süreceğini şimdiden söyleyemeyiz; fakat, tarihi, ekonomik, politik

koşulların doğurduğu bu çatışmanın yaklaştığını, asla doğru yoldan şaşmayacağını daha bugünden haber verebiliriz. Koşullar gerektirdiğinde, öteki ülkelerdeki durumdan bağımsız olarak mücadeleye başlamak, her ülkedeki devrimci gücün görevidir. Mücadelenin gelişimi yavaş yavaş tüm stratejiyi belirleyecektir.

Kıtasal nitelik öndeyişi, her iki yandaki güçlerin tahlilinden ortaya çıkmaktadır, ama bu, bağımsız hareketi asla dışında bırakmaz. Mücadelenin bir ülkenin bir noktasında başlaması, onun, tüm topraklardaki mücadeleyi geliştirmesini nasıl belirliyorsa, devrimci savaşın kızışması da komşu ülkelerde yeni koşulların gelişmesine yardımcı olur.

Devrimlerin gelişmesi normal olarak ters orantılı med-cezir biçiminde olmuştur. Devrimci med olayının karşıtı karşı-devrimci cezir olayıdır ve tersine devrimci düşüş anlarında karşı-devrimci bir kabarma vardır. Bu anlarda halk güçlerinin durumu tekrar güçleşecektir ve onlar en az gerilemeye uğramak için en iyi savunma araçlarına sarılmaktadırlar. Düşman fevkalade kuvvetlidir, kıtasaldır. Bu yüzden, sınırlı etki alanı olan kararlara varmak için yerel burjuvazilerin görelî zayıflığı temel alınmamalıdır.

Bu oligarşilerin silahlı halkla olası ittifakı daha az düşünülebilir. Küba Devrimi alarm zilini çaldı. Güçlerin kutuplaşması tam olacaktır: bir tarafta sömürenler, ötekinde sömürülenler. Küçük burjuva kitleleri çıkarlarına ya da politik becerisine göre ona hitabeden şu yada bu partiye eğilim gösterecektir. Tarafsız kalmak bir istisna oluşturacaktır. Devrimci savaşın böyle bir görünümü olacaktır.

Bir gerilla ocağının nasıl oluşabileceğini görelim.

Nispeten küçük çekirdek gruplar, ister bir karşı saldırıya izin vermek amacıyla, ister büyük saldırıdan esnekçe kaçınmak ve orada etkin olmak amacıyla olsun, gerilla savaşı için elverişli mevziler seçerler. Aşağıdaki noktalar açıkça ortaya çıkarılmalıdır: ilk anda gerilla birliklerinin görelî zayıflığı, işlerini, kırsal alanda yerleşmekle, halkla ilişkiler kurarak ve ilerde destek noktaları olabilecek yerleri tahkim ederek çevreyi tanımakla sınırlandırılacak kadar büyüktür. Burada adı geçen ön koşullar altında gelişimine başlayan bir gerilla birliğinin hayatta kalabilmesi için üç şart vardır: sürekli hareketlilik, sürekli uyanıklılık, sürekli kuşku. Askeri taktiğin bu üç unsurunun doğru uygulanması olmaksızın gerilla birliği zor hayatta kalır. Şu hatırlatılmalıdır ki, bu anlarda, gerilla savaşçısı, çizilmiş hedefin büyüklüğü ve onun gerçekleşmesi için yapılması gereken fedakârlıkların çokluğu ölçüsünde yiğitlik kazanacaktır.

Bu fedakârlıklar günlük çatışmalar, düşmanla adam adama çarpışmalar olmayacaktır. Bunlar çok daha ince ve gerillalar için ruhen ve bedenen çok zor dayanılacak biçimler olacaktır.

Belki düşman orduları tarafından çok kötü bozgunlara uğratılacaklardır. Kimi zaman gruplara bölünecekler, tutuklanırlarsa işkence göreceklendir. Etkinlik için seçilmiş bölgelerde kuduz hayvanlar gibi izlenecekler, düşmanın peşinde olması huzursuzluğu onları sürekli kovalayacak, ileri sürülen nedenlerin ortadan kalkması ile baskı birliklerinden kurtulmak için, korkutulmuş köylülerin bile onları belli durumlarda teslim edeceklerine dair herkese ve her şeye şüpheyle bakacaklardır.

Ölümün bin kez mevcut bir kavram ve zaferin yalnızca bir devrimcinin hayal edebileceği rüya olduğu anlarda ölümden ya da zaferden başka bir alternatif olmamacasına.

İşte gerilla savaşının kahramanlığı budur, bu yüzden yürüyüş geçmenin de mücadelenin bir biçimi olduğu, belirli bir anda bir çatışmanın yolundan çekilmenin, mücadelenin bir biçiminden başka birşey olmadığı söylenir. Hedef saptama, ya düşmandan daha büyük birlikler toplayabilmek, ya da kırsal alanlardan yararlanarak avantajlar sağlamak suretiyle güçler dengesini tersine çevirerek, düşmanın genel üstünlüğünün karşısında seçilmiş bir noktada görelî bir üstünlüğe erişmek için taktik bir formül bulmayla olur. Bu koşullar altında taktik zafer kesindir; görelî üstünlük açık seçik değilse harekete geçmemek daha iyidir. Zafere götürmeyen hiç bir çatışmaya girilmemelidir, buna karşılık çatışmanın nasıl ve ne zaman olacağı seçilebilir.

Bir unsuru olduğu büyük politik-askeri eylem çerçevesinde gerilla savaşı, yavaş yavaş kök salacak ve sağlam bir temele oturacak; bundan sonra gerilla ordusunun gelişmesi için temel bir unsur olan üsler oluşacaktır. Bu üsler, düşman ordusunun ancak yüksek kayıplar pahasına girebileceği noktalardır; devrimin kale burçları, gerillaların daima daha ileri ve daha yürekli akınları için barınak ve atlama tahtasındırlar.

Taktik ve politik güçlükler aynı zamanda aşıldığında bu ana erişilecektir. Gerillalar, halkın öncüsü olarak hiç bir zaman işlevlerini, cisimlendirdikleri görevi unutmamalı ve bu yüzden, kitlelerin tam desteğine

dayanan devrimci iktidarın kurulması için gerekli politik ön koşulları yaratmalıdırlar.

Köylülüğün büyük istekleri, koşulların elverdiği ölçüde ve biçimde, tüm halkın birbirine bağlı ve kararlı bir topluluk oluşturacağı biçimde karşılanmalıdır.

İlk anların askeri durumu zorlu olacaksa, politik durum da daha az çetin olmayacaktır, ve bir tek askeri hata gerilla savaşını tasfiye edebilirse, politik bir hata da bunun gelişimini uzun dönemler süresince engelleyebilir.

Mücadele politik-askeridir, böyle gelişmeli ve bundan ötürü böyle anlaşılmalıdır.

Gerilla savaşı, gelişme sürecinde, eylem yarı çapının, boyutları için daha az gerillanın gerekli olduğu bir bölge üzerine geldiği ve gerilla savaşçıların bu bölgede aşırı yoğun oldukları bir noktaya varır. Bundan sonra liderlerden birinin, sağlam bir gerillanın, başka bir bölgeye gittiği ve gerilla savaşının gelişim dizisini tekrarladığı, tabii ki merkezi başkumandanlık emrinde olan, arı kovanındaki benzeyen olay başlar.

İşte burada, bir halk ordusu yaratılmadan zaferin umut edilemeyeceğine işaret etmek yararlıdır: gerilla güçleri belirli bir genişliğe kadar yayılabilirler, kentlerdeki ve düşmanın geçebileceği öteki bölgelerdeki halk güçleri, düşmana zarar verebilirler —fakat gericiliğin askeri potansiyeli buna rağmen aynen kalabilir. Nihai sonucun düşmanın yok edilmesi olması gerektiği daima gözönünde tutulmalıdır. Bu amaçla yaratılan bütün bu yeni bölgeler, artı, düşman hatları gerisinde gedikler oluşturmakta olan bölgeler, artı, en önemli şehirlerde harekât yapan güçler devrimci başkumandanlığa bağlı olmalıdırlar. Bir ordunun üstünlüğünü gösteren kusursuz hiyerarşik kumanda yapısının olması istenmeyebilecek ama stratejik bir kumanda yapısı istenecektir.

Gerilla birlikleri belirli bir hareket özgürlüğü içersinde, en emin ve en kuvvetli bölgelerden herhangi birinde yerleşmiş olan merkezi genel karargâhın tüm stratejik talimatlarını yerine getirmeli ve gerektiği anda güçlerin birleşmesi için koşulların hazır olmasını sağlamalıdırlar.

Gerilla savaşı ya da kurtuluş savaşının kural olarak üç aşaması vardır: birincisi, kaçmakta olan küçük silahlı gücün düşmana darbe indirdiği stratejik savunma aşaması; silahlı güç, küçük bir çevrede pasif bir savunma yapmak için sinmez, tersine, savunması, yerine getirebileceği sınırlı saldırılardan oluşur. Bundan sonra düşmanın ve gerillanın eylem olanaklarının istikrarlı olduğu denge noktasına ve nihayet büyük kentlerin işgaline, büyük kesin çarpışmalara, düşmanın tamamen yok edilmesine götürecek olan baskı ordusunun çevrilmesi son aşamasına varılır. Her iki gücün birbirlerini karşılıklı ciddiye aldıkları denge noktasına erişildikten sonra gerilla savaşı, bundan sonraki gelişimi sürecinde yeni özellikler kazanır. Manevra kavramı kabul edilmeye başlar: istihkamlara hücum eden büyük kıtalar, kıtaların kaydırılmasıyla hareket savaşı ve görelî vurma gücü olan saldırı araçları. Fakat düşmanın buna rağmen elinde tuttuğu direnme ve karşı saldırı kapasitesinden dolayı manevra savaşı gerilla güçlerinin yerini tutmaz; takviye edilmiş gerilla silahlı güçlerinden kolordulu bir halk ordusu billurlaşınca kadar manevra savaşı yalnızca gerilla askerlerinin sonucu yaratmalarının bir biçimidir. Bu anda bile gerillalar, silahlı kuvvetlerin büyük bir bölümünün eylemlerini önleyerek, haber bağlantılarını keserek, düşmanın tüm savunma cihazını sabote ederek "saf" biçimlerinde ortaya çıkacaklardır.

Savaşın kıtasal olacağını önceden söyledik. Bu, savaşın uzun süreli olacağı anlamına da gelir; savaşın birçok cephesi olacaktır, çok kana, uzun zaman boyunca sayısız hayata malolacaktır. Ama bunun dışında, Amerika'da sahneye çıkan güçlerin kutuplaşması görüntüleri, halkın silahlı öncüleri yoluyla iktidarın ele geçirilmesi anında, bunu başaran ülke yada ülkelerin baskıcı emperyalistleri ve yerli sömürücüleri aynı zamanda tasfiye edecekleri gelecek devrimci savaşlarda, sömürülenler arasında açık ayırım anlamına gelmektedir. Sosyalist devrimin ilk aşaması billurlaşmış olacaktır; halklar yaralarını sarmaya ve sosyalizmin kurulmasına girişmeye hazır olacaklardır.

Başka, daha az kanlı olanaklar var mıdır?

ABD'nin kıtamızdan aslan payını kopardığı dünyanın son paylaşımı yapılabildi çok oldu; bugün Eski Dünyanın emperyalistleri yeniden biçimleniyorlar ve AET'nin gücü kuzey Amerikalıları bile korkutuyor. Bütün bunlar, emperyalistler arası mücadelede, daha sonra belki en güçlü ulusal burjuvazilerle ittifak içinde sahneye çıkmak için seyirci olarak hazır bulunma olanağının var olabileceği düşüncesine uygun düşebilir. Sınıf savaşında pasif bir politikanın hiçbir zaman iyi sonuçlar getirmemesi ve belirli bir anda ne kadar devrimci görünürse görünsün burjuvaziyle ittifakların yalnızca geçici karakter taşıması dışında, başka bir görüş biçiminin kabul edilmesine neden olan zamanla ilgili gerekçeler vardır.

Amerika'da çelişkinin keskinleşmesi, emperyalist kampta pazarlar için mücadele çelişkinin "normal" gelişimini bozacak kadar hızlı gözükmetedir.

Ulusal burjuvazilerin büyük çoğunluğu kuzey Amerikan emperyalizmi ile birleştiler ve her bir ülkedeki emperyalizm gibi aynı kadere katlanmak zorundadırlar. Ulusal burjuvazilerle öteki emperyalizmler arasında anlaşmaların yapıldığı yada kuzey Amerikan emperyalizmiyle olan çelişkilerin çöküşüne gelinen durumlarda bile bu, *tüm sömürülenler ve tüm sömürenlerin* gelişiminin sürecine ister istemez katılacağı temel bir mücadele çerçevesinde meydana gelir. Sınıf düşmanlarının uzlaşmaz güçlerinin kutuplaşması, şimdiye kadar ganimetin paylaşımında sömürülenler arasındaki çelişkilerin gelişiminden çok daha çabuk olmuştur. Bunlar iki kamptır: alternatif, her bir birey için ve her bir özel halk tabakası için daha berrak olacaktır. İlerleme için İşbirliği Örgütü, önüne geçilemeyi durdurmak için bir deneydir.

AET'nin yada herhangi bir emperyalist grubun Amerika pazarları üstüne yürümesi, baş çelişkinin gelişmesinden daha çabuk olursa, o zaman, geriye tüm mücadeleyi yürüten ve son hedeflerinin açık bilincine varan yeni gönüllülerden yararlanan halk güçlerini açılmış gediklere kama olarak sokmak kalır.

Sınıf düşmanına ne bir mevzi, ne bir silah, ne de bir sır emniyet edilebilir, yoksa bunlar yitirilir.

Gerçekten Amerikan savaşı başladı mı, bu Amerikan devriminin ilk adımı mı? Venezüella, Guatemala, Kolombiya, Peru, Ekvator mu olacak devrimin ilk savaş alanları? Yoksa bütün bu ülkelerdeki olaylar henüz yalnızca sonuç vermeyen bir tür endişe gösterisi midir? Bugünkü çatışmaların sonucu yada günümüzdeki hareketlerden birinin yenilgiye uğraması da önemli değildir. Önemli olan devrimci değişimin zorunluluğu bilinci, bunun gerçekleşeceğinin kesinliğidir.

Bu bir öndeyiştir. Bunu, tarihin bize hak vereceğine kesinlikle inanarak söylüyoruz. Amerika'nın ve emperyalist dünyanın nesnel ve öznel etkenlerinin incelenmesi, İkinci Havana Deklarasyonuna dayanan bu iddiaların doğruluğu için bize güvence veriyor.

Ernesto Che Guevara

[↑ Yazı başlığına](#)

[Ana Sayfaya Dönüş](#) ◀